

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

ЗМІСТ

Вступне слово С. Ківалова.....	29
Cuvânt de deschidere O. Cataraga.....	33
Вступне слово Д. Кішка.....	35
Секція 1	
ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОКРЕМИМ ВИДАМ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	37
Лариса АРКУША	
СИТУАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СПОСІБ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ.....	37
Наталія БАСАЛЮК	
СУДОВО-ХІМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНОМУ НАРКОБІЗНЕСУ.....	41
Олег БАУЛІН, Антон ПОЛЯНСЬКИЙ	
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	46
Маркіян БІЛІНСЬКИЙ	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПІДРОБКОЮ ДОКУМЕНТІВ І ГРОШОВИХ ЗНАКІВ.....	51
Viorica VOZIAN, Olga CATARAGA	
EXPERTIZA JUDICIARĂ DE AUTOR: ÎNTRE LINGVISTICĂ ȘI INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ. METODE, APLICAȚII ȘI PROVOCĂRI.....	54
Владислава ГОНЧАРУК	
ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЩОДО ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.....	62
Олена ДРОБИШЕВА, Ірина ІВАНСЬКА, Оксана МАЦЮК	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПОРІВНЯЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	65
Альона ДЕСЯТНИК	
ПИСЬМОВА МОВА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ВИКОНАВЦІВ РУКОПИСУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	70
Ольга ЄРОФЕЄВА	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ НА ПРАВО НА СПАДЩИНУ.....	74

Єрофєєва Ольга

аспірант кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9506-3114>

електронна адреса: olga_yeroveyewa@ukr.net

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ НА ПРАВО НА СПАДЩИНУ

У тезах розглянуто характерні проблеми при проведенні техніко-криміналістичної експертизи документів на право на спадщину, які знижують доказову силу висновків та призводять до затягування судових процесів. Проаналізовано роль техніко-криміналістичної експертизи документів для встановлення автентичності заповітів та інших документів, що підтверджують право на спадщину. На основі аналізу Постанови Тернопільського апеляційного суду від 02.07.2021 у справі № 607/14002/14-ц проаналізовано деякі проблемні питання проведення експертизи. Акцентовано увагу, що вирішення даних проблем вимагає комплексного використання спеціальних знань в галузі судової технічної експертизи документів, високої кваліфікації експертів та тісної співпраці і правильної постановки завдань з боку правоохоронних органів та суду.

Ключові слова: техніко-криміналістична експертиза, документи, спадкування, заповіт.

Yerofeieva Olha

Postgraduate student of the Department of Criminalistics,

Forensic Examinations and Polygraphology,

National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine

PROBLEM ASPECTS WHEN CONDUCTING A TECHNICAL-CRIMINAL EXAMINATION OF DOCUMENTS FOR THE RIGHT TO INHERITANCE

The theses consider typical problems in conducting forensic examination of documents for the right to inheritance, which reduce the evidentiary value of conclusions and lead to delaying legal proceedings. The role of forensic examination of documents in establishing the authenticity of wills and other documents confirming the right to inheritance is analyzed. Based on the analysis of the Resolution of the Ternopil Court of Appeal dated 02.07.2021 in case No. 607/14002/14-ц, some problematic issues of conducting the examination are analyzed. It is emphasized that solving these problems requires the comprehensive use of special knowledge in the field of forensic technical examination of documents, high qualifications of experts and close cooperation and

correct setting of tasks by law enforcement agencies and the court.

Key words: technical forensic examination, documents, inheritance, will.

Техніко-криміналістична експертиза відіграє важливу роль для встановлення автентичності заповітів, свідоцтв про спадщину, довіреностей, боргових розписок у спадкових спорах. Але в той же час при її проведенні є чимало проблемних питань, які потребують вирішення. На прикладі Постанови Тернопільського апеляційного суду від 29.07.2021 у справі № 607/14002/14-ц про оскарження заповіту через підозру в підробці можна проаналізувати системні проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення.

Однією із багатьох ключових проблем техніко-криміналістичної експертизи документів на право спадкування є неповнота формулювання запитань до експерта. Власне, у самому висновку *КНДІСЕ № 14248/14249/17-33 від 20.02.2018* експерти не надали жодних відповідей щодо альтернативних причин порушення геометричної паралельності рядків (програмні збої, технічні несправності принтера), й не дослідили змогу додруковування інших частин заповіту (крім фрази «і все моє майно...») [1]. Експерти не спромоглись розглянути, чи могли відмінності в копіювальних властивостях тонеру «бути наслідком струшування картриджа, збою в роботі чи фізичного впливу, а не підробки. Не враховано також і можливість відсутності марашок при другому друкувальному циклі через технічні особливості обладнання» [1]. Це свідчить про відсутність аналізу альтернативних причин дефектів.

Професор І.В. Гора вважає, що «для встановлення способу виготовлення документа зазвичай експерти використовують спеціальні знання щодо: способів і технологій створення оригінал-макету документа; способів й технологій друку; способів після друкарської обробки й застосовуваних матеріалів; видів й властивостей фарбових речовин; видів і властивостей матеріалів речової основи документа тощо» [2, с. 166].

У розглянутому прикладі Постанови Тернопільського апеляційного суду від 29.07.2021 у справі № 607/14002/14-ц експертам не вдалося встановити точну часову відстань між друком основного тексту та додрукованого фрагменту, а також відповідність дати друку до дати заповіту через відсутність науково обґрунтованої методики для лазерних принтерів [1]. Також при проведенні техніко-криміналістичної експертизи можна виокремити деякі порушення процедурних питань при призначенні та оцінці експертизи. Так у справі № 607/14002/14-ц суд відхилив клопотання про повторну експертизу, посилаючись на відсутність обґрунтованих сумнівів, не ставилися додаткові запитання на стадії призначення експертизи, що унеможливило їх постановку пізніше.

Проблемним питанням при проведенні техніко-криміналістичної експертизи також часто є брак або відсутність порівняльних матеріалів, даних. Так, у висновку експертів за результатами додаткової судово-технічної експертизи документів № 14248/14249/17-33 від 20 лютого 2018 року вказано, що

«встановити на одному чи різних принтерах надруковано текст вищезазначеного примірника заповіту не виявляється можливим з причин відсутності зразків документів, виготовлених на даному пристрої у відповідний період часу та інформації щодо можливого його ремонту або відсутності такого» [1]. А у висновку № 34 від 10.06.2015 (ДНДЕКЦ МВС) факт додруковування неможливо встановити через невизначеність природи дефектів обладнання.

У справі № 607/14002/14-ц від 29.07.2021 р. експертизою було встановлено, що «текст заповіту і його фрагмент у другому абзаці «і все моє майно, де б воно не було і з чого б воно не складалось.» надруковані не одночасно (не за один друкувальний цикл)» [1]. У той же час відповідач пояснює однаковість принтера як доказ одночасного друку, ігноруючи категоричний висновок про різні цикли. Це дещо спричиняє ризик упередженої інтерпретації висновку сторонами. Так у своїх працях проф. І.В. Гора та проф. В.А. Колесник пропонують «розширення можливостей судової експертизи документів з метою визначення давнини їх виготовлення, а саме: поглиблення їх комплексності; використання спеціальних знань, різних аналітичних і спеціальних методів криміналістичного дослідження документів; розвиток неруйнівних методів досліджень; автоматизація та комп'ютеризація процесів застосування методів; алгоритмізація процесів дослідження» [2, с. 168].

Отже, з вищенаведеного можна дійти висновку, що проблемними питаннями при проведенні техніко-криміналістичної експертизи документів на право на спадщину є неповнота формулювань запитань поставлених експерту, використання злочинцями сучасних методів підробки документів, складність визначення дати можливої підробки, ігнорування альтернативних технічних причин внесення змін до документів, відсутність методик давності друку та процедурні бар'єри; брак або/та відсутність порівняльних матеріалів.

Означене потребує розробки та удосконалення методик дослідження давності документів, нормативно-правових механізмів призначення експертиз, чіткої регламентації процедури призначення експертизи, що дозволить зменшити ризики суб'єктивної інтерпретації результатів та технічних помилок при проведенні техніко-криміналістичної експертизи документів на право на спадщину.

Перелік використаних джерел:

1. Постанова Тернопільського апеляційного суду від 09.04.2021 у справі № 607/14002/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98653968>
2. Гора І. В., Колесник В. А. Актуальні питання судової техніко-криміналістичної експертизи документів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип.75. Ч.2. С. 163-170.